

MIDLA UMSTÖÐUR MEININGAR AVLEIÐINGAR.

Okkara meiningar, fyrri og ímóti, er tað nakað okkara pressa ger av, sum henni lýsir? Eru hesar - okkara meiningar - nakað sum okkara pressa til eina og hvørja tíð kann spæla sær við? - stýra og skifta ímillum, velja at draga fram í ljósið, ella koma, snara og forsterka, ella hinvegin tóna niður og gera til einkis akkurát sum tað passar henni?

Ella hava vit eina pressu, ið tað er gjørligt at flyta runt við, annaðhvørt sum, tá ið spælt verður ludo, beint fram eftir nýsini, ella verður okkara pressa brúkt av rættiligum virtuosum, ið telva um lagnur og vald og seta í skák einstøk og hólar, so sum tað passar best í teirra egna dulda heimi av strevi um ríkidømi og makt. Ein verð, har tey einstøku, ið manna okkara pressu av nógvum ymiskum orsökum, illa fáa røkt sínar skyldur sum verjar av sannleikanum og demokratium. Har tey óviljandi vera gjørd til offur fyrri nettupp teim vánaligu umstøðum til lív og lívsumstøður, sum tey um umstøðurnar góvust, høvdu kunna verið okkara besta trygd ímóti.

Eru tað kanska hesar ikki existandi umstøður, ið eru tær djúparliggjandi órsøkir til at okkara pressa í ávisum førum kann fáast at virka sum flytbarir brikkar í eini verð av eirindaleysari kynismu? Eru tað hesar ikki existandi umstøður, ið fáa réttar journalistar til at geva skarvin yvir og byggja sín sakliga journalistikk á sleyg og slatur? Har dagliga strevið og tær støðugu hóttanir, treingja sjónarringin og avmarka dagliga arbeiðsavrikið bæði til trygd og dygd.

Eru tað generelli umstøðurnar, okkara pressa hevur at virka undir, ið ger at partar av pressuni kunnu fáast til at gera 'bestilt' arbeiði, uttan smálga 'takan hensyn' til tað, ið sorlað verður og knúst av lagnum, fólkið ella heilum londum? Ella er tað bert talan um kloddar, ið ikki halda seg aftur, tá tað snýr um at lúgva loddarætti?

Er ikki neyðugt at umdefinera hvat ið pressan eigur at hava sum sítt primera mál, heldur enn at vera kroyst út í eina permanenta kampstöðu um nøgd, tal av síðum, og eina permanenta deadline-strongd.

Politikkur er ein fortreyt fyrri einum virknum demokrati. Tað er lítill munur á orð- og ljóðmyndini 'politikkur' og 'politikkari'. Í okkara hugaheimi, at verða farin í holt við at kriminalisera alt, ið setast kann í samband við virksemd hjá einum politikkar, og tað í ein so vorðnan mun, at 'politikkari' í negativari merking er verðið synonymt við politikk, er ein vandamiki! gongd fyrri eitt samfelag. Í so vorðnan mun at associera politikk og politikkarar til fyrbrigdið politikkaravaml ella - leti, at endamálið við politikki ikki verður tikið uppá tungu, er sera vandamikil støða, at vera komin í.

Er hetta alt so fullkomuliga sakligt forsvarligt? Eru ikki onnur aspektir í øllum hesum, efríhondini heldur einoygda hetznum móti øllum, eisini heiðurligum, politikkarum? Vildi myndin ikki verið meira breitt nuancer, um ið og orka eisini hevði verið til at hugt heldur nærri at so nógvum øðrum viðurskiptum? Hvat er tað fyrri krefst, uttan akkurát 'fólkaviljin' til dømis, ið kann ávirka og ella stýra, trýsta og 'snara' ein politikkar, hvat verður gjørt til tess at forða, ella fremja tilfari stýring?

At pressa sum í niðanfyrirstandandi dømum kann "brúkast" av dubisum politikkarum, er so ein annar líka so viðkomandi spurningur, ið harðliga strikar undir týðningin, okkara pressa hevur, og sum eisini sigur nakað um hvussi stórt eitt øki ein pressa skal kunna fevna um.

Hetta eigur at reisa spurningin um eina pressu uppá pressurnar egna trygri.

Sum støðan er í okkara heimlandi og heimsparti, er tað sera átrúðandi at fáa sett upp eina pressu, ið ikki altíð finnur seg sjálva í gislstøðu, figgjartiliga, politiskt og tíðarliga.

Vit fýroyingar, betri enn øll onnur, áttu at vita, hvat pressa kann vera og gera, tá hon er ringast. Hvussu hava skrupulleysar verur ikki søplað okkum til sum fólk, hesir journalistar og kamerafólk, ið hava tikið seg inn í okkara land til tess at 'skjóta' nakrar (blóð)reyðar vælseljandi myndir av okkara grindamentan.

Og hava vit lært nakað kundi verið spurt um? Fyri nakrar krónur hava hesi fólk selt okkum sum blóðtystar slátursmenn, ið drepa av hugi. Tey hava ríkið órar ekstremistar henda vegin, slíkar, ið hava gjørt seg inn á

okkum, meðan aðrir hava lagt stóra orku í at skaða okkara sølu av vørum uttanlanda.

Tey skúladømi av skaðiligum TV-journalistikki vit hesi seinastu árin hava upplivað, áttu at havt gjørt okkum eitt sindur varin, áðrenn vit rættuliga krikk-leyst fóru undir at brúka henda miðilin innanlanda, á ein tilíkan hátt, at útendingar fingi eitt høvi at gera seg inn á okkum.

Hvussu stóran part av tí, ið verður kalla politikkaraleiti, eigur okkara pressa? Hvussi stóran part av kostnaðinum av lokalpolitisku yvirvágini eigur okkara pressa? Eigur okkara pressa ikki sín ríkiliga anpart av orsökunum til niðurfiskingina úti á grunnum? Hvussu verður verðið fokusera, á hvat og hví, og hevur hetta verið rætt? Hvat tað hjálpt uppá stöðuna? Hvør hevur borið rópini um flakavirki á hvørjum tanga út á ein slíkan hátt, at tey gjørdist fólkakrav.

Hvussu stóran part eigur okkara pressa av tí kreppustöðu okkara land er komin í? Og hvat verða avleiðingar av tí virksemd, sum partar av okkara pressu fáast við beint í lötuni? Ella skal tað bara verða ein knæsetur rættur, at fýroysk pressa framhaldandi skal kunna bera seg at sum tá onkur tekur at skjóta tilvildarligt inn í ein fuglaflökk fyrri síðan at vita, hvat ið liggur eftir?

Kann pressan framhaldandi loyva sær rolluna sum kommenterandi áskoðari, ella er hon ikki eins og øll onnur, partur av samfelagnum við ábyrgd av einari heild? Ella hinvegin, hvussu leingi áfturat fara okkara politikkarar at skjóta frá sær hesar spurningar? Ella øll vit onnur, ið leggja í klemnu ímillum pressuna og politikkinn? Hesar so sera viðkomandi spurningar, ið eisini eru avgerandi, ikki einans fyrri pressurnar fólk, og øll onnur, og tá so heilt serliga fyrri arbeiðslag og -umhvørvi hjá politikkarunum sjálvum, har stöðan jú er vorðin tann, at meginparturin av arbeiðsúti teirra, verður brúkt til, at parerað millum fullkomuliga óviðkomandi junk-food søgur - í forðond krøystir út í ein krók, av boulevardpressuni, heldur enn, at takast við samfrelagsrelateraðar spurningar!

Hetta er ein syrgjubil stöða, hon er óverdug og hon er deyðans farlig. Hon er ein sonn hóttan móti okkara demokratisku samfelagsskipan. At forteingja hesa skeivu gongd, kann soleiðis gerast endin á demokratinum.

nu ella um hvør, ið seinast hevur haft heiðurin av at klippa Clinton forseta. Tí er tað eisini ein skylda hjá almenninginum at gera vart við seg og boða frá, at hann er meira áhugaður í geopolitisku ætlanum Saddam Huseins, heldur enn sex uellu avrikunum hjá navnfrum fólki."

STÓRPOLITIKKUR ELLA HVÍ?

'Projekt Censored' kann ikki siga okkum, hví øll tann internationala pressan - tann danska / fýroyska inclusive - ikki gav okkum sannleikan um massakrarna á torginum 'Himmalskur Friður' í Peking.

VIDRISMETAN

Men ein møgulig orsök kann verða hon, at tað er ein so nógv betri søga at massakrarna studentar (ið tosaðu enskt) heldur enn nakrar arbeiðsmenn og vanligar borgarar, (ið ikki tosaðu enskt), í útjaðaranum á Peking, langt burturi frá torginum 'Himmalskur Friður'.

FARNIR TIL HÚS

Annað er at journalistarnir bygdu sínar massa-

krusøgur á sleyg og leysaðið. Tí tá ið hermennir við ásettum baionettum, snimma á morgni, at enda tóku at ganga fram móti studentunum, vóru flestu journalistarnir farnir á hotellini - teir skuldu senda dagligu morguntíðindini til sínar respektivu miðlar.

SANNLEIKIN

Teir sóu av hesum ikki hendingina, sum hon verður søgd av Robin Munroe, rescearchari í Kina, hjá 'Asia Watch': "Tað eg sá, staddur 25 metrar frá standmyndini, var ógloymandi. Eitt langt sinnisdarrandi minni, tókst tað sum um studentarnir ikki fóru at forka seg. So tóku teir seg spakuliga upp á fótur og byrjaðu at taka seg niður av standmyndini. Tá ið fyrstu bólkarnir fóru fram við okkum, stendandi yvir móti óna útsynningshorninum á torginum, fóru vit øll spontant at klappa. Nógvir av studentunum grótu, tá teir í bólkum, undir skúlafløggunum tóku seg burtur av plássinum."

VÁTTAÐ TÍÐINDI!

Observationirnar hjá 'Asia Watch' eru, váttadar av m.a. 'Amnesty International'. Blaðstjórnin á einum av fáu miðlunum, ið segði frá tí, sum veruliga fór fram í Peking heldur at ein snaring av sannleikanum bert hjálpi stjórnini í Peking: "Líka so leingi sum vit halda fram at senda mytur istaðin fyrri fakta, so vilja drápsmennirnir í Peking (ella hvar sum helst) loysna av húkinum, soleiðis sum tað hendi tá Barbara Walther (viðagiti amerikanskur journalistur, knýtt at TV-rásini AB, ið røkkur alt USA) hevði samrøðu við kommunistiska aðalskrivaran Jiang Zemin. Hon spurdi hann um massakruna á Tiananmentorginum og hann svaraði (og kundi svara) at hon 'ikkí fór fram'. Men hvat hevði svarið verið, um Walthers hevði spurt hann um hóprápin av arbeiðsmönnum í útjagarøkinum Muxidi uttanvert Peking?"

Somikið eftir Erik Claude og 'Samvirke' hesuferð.

TIL EFTIRTEKTAR

Lesarin kann so sjálvur gera av, hvørt vit øll eru væl 'takin hond um' og um sannleikin hevður givið meira pening í kassar í miðlaheiminum, heldur enn tann skakandi lygnin. So mikið at okkum komin eru vit, at vit væl vita at tað snýr seg um pening. Nógvan pening. Vit kunnu út frá hesum meta um viðurskiptini vit liva undir. Tað er serliga eisini eitt høvi at meta um okkara so fresta og upplýsta 'betrivitan' tá alt kemur til alt, er sonn og røtt vitan og um tað ikki í nógvum førum snýr seg um tað slagid av vitan, ið maktthavararnir til eina og hvørja tíð, sjálvir hava fyrri neyðuni, at vit gerast sannførd um! Imóðan halda vit fram í relativum nøgdsemi, eitt lítið sindur takandi synd í øllum hinum, sum verða villeidd, meðan vit, skuttandi skjótt, tveita frá okkum, ein hvønn tanka í føðing, um at vit, í frælsa vesturheiminum, at - vit - kunnu verða villeid!

Í DUNNIHYLINUM

Heldur ikki kemur ok-

kum til hugs at talan kann verða um grova viljeid, tá vit flest øll, um hópisleysu stöðu okkara, siga: Naa - men, hetta er tað ikki so nógv vit kunnu gera nakað við, øll hesi óhappini og so náttúran, ið svikti í soviðan ólukkumáta. At talan er um tað øvugta, verður fortongt saman við so nógvum øðrum. Sonnu órsøkirnar til at Fýroyar og fýringar hava komið sær í ófri, verða knapt nokk tiknar uppá tunguna. Til undirhalds og alminduliga 'hissing' (øsing við óførum íblandi av indignation) vera vit oyst undir við junkfood søgum og serligum slagi av heksajaktum ið týna og drepa.

At tildømis, tann fýroyski snelluflotin telur eittans skip (ið er so gamalt og vánaligt at tað fyrri 15 árum síðani, átti at verði útskift) tað fellur ikki monnum inn, at seta í samband við okkara figgjartiliga trupulleikar. Statistiskt er jú alt í finasta lagi, so fint, at tað røkkur tí ævintýrliga. Hetta eina skipið er til fiskiskap, meðan 500 liggja bundin við bryggju ella skorast í hyljum,

fyrri - partvist- landskassans rokning! - meðan upsinn verður tikið við partogurum, ið hava gjørt bart úti á miðjum, fyrri landskassans rokning. Hvat sigur pressan?

j.smith